

आकलनम् 1 Laying hold of, seizing; मेखलाकलनम् K. 183; binding; सेव्योऽपि सानुनयमाकलनाय यन्त्रा Śi. 5. 42 confinement. -2 Counting, reckoning. -3 Wish, desire. -4 Inquiry. -5 Comprehending, understanding; -6 Description, narration; प्राचितसाद्याः कवयोऽनवद्या यदेकदेशाकलनेऽपि नेशाः Viś. Guṇā 49.

आकलना 1 See आकलनम्. -2 Worship, devotion; तथाप्येषा दोषापनयनपटुः स्वाकलनया Viś. Guṇā 80.

आकल्पः 1 an ornament, decoration; आत्मानं भूषयाञ्च-कुर्वन्नाकल्पाञ्जनादिभिः Bhāg. 10. 5. 9. आकल्पसारो रूपाजीवा-जनः Dk. 68; K. 313, 365; R. 17. 22, 18. 52. -2 Dress (in general), accoutrement. -3 Sickness, disease. -4 Adding to, increasing.

आकल्पम्, आकल्पान्तम् *ind.* Up to the time of Kalpa, till the end of the world.

आकल्पकः 1 Remembering with regret, missing. -2 Fainting, loss of sense or perception. -3 Joy or delight. -4 Darkness. -5 A Knot or joint. cf. 'आकल्पकस्तमोमोह-ग्रन्थिभूकलिकासुदोः' Medinī.

आकल्पम् Sickness, disease.

आकलः Pellitory plant, Anthemis Pyrethrum (Mar. अकलकाडा).

आकषः A touch-stone,

आकषक *a.* Cutting, Rubbing, or testing with a touch-stone; (आकषे कुशलः, तत्र नियुक्तो वा); testing.

आकषिक *a.* [आकषेण चरति छल्] Testing, touching.

आकस्मिक *a.* (-की *f.*) [विनयादिगणः; अकस्मात्-छक् टिलोपः] 1 Accidental, unforeseen, unexpected, sudden; त्रासस्त्वा-कस्मिकं भयम् Hem. -2 Causeless, groundless; नन्वदृष्टानिष्टौ जगद्विचित्र्यमाकस्मिकं स्यात् । S. B.

आकाङ्क्ष 1 U. 1 To desire, long or wish for, expect; प्रत्याश्वसन्तं रिपुराचकाङ्क्ष R. 7. 47, 5. 38; Ms. 2. 162, 10. 121; Y. 1. 153; आकाङ्क्षन्तीं नयनसलिलोत्पीडरुद्धाव-काशाम् (तां पश्य) Me. 91. -2 To try to reach a place, turn to; दक्षिणां दिशमाकाङ्क्षन् Ms. 3. 258. -3 To require, need. -4 (In gram.) To require some word or words to be supplied for the completion of the sense; see आकाङ्क्षा below.

आकाङ्क्ष *a.* 1 Desiring, wishing. -2 (In gram.) Requiring some words to complete the sense; अङ्गयुक्तं तिङाकाङ्क्षम् P. VIII. 2. 96, 104. -**क्षा** 1 Desire, wish; भक्तं^० Suśr., भ्रान्त्यालिङ्ग्य मया रहस्यमुदितं तत्सङ्गमाकाङ्क्षया Amaru. 46. -2 (In gram. &c.) The presence of a word necessary to complete the sense, one of the three elements necessary to convey a complete sense or thought (the other two being योग्यता and आसत्ति); आकाङ्क्षा प्रतीतिपर्यवसानविरहः S. D. 2 the absence of the completion of a sense; see Bhāṣā. P. 82, 84 and T. S. 49; in the ex. गौरश्वः पुरुषो हस्ती there is आकाङ्क्षा. -3 Looking at or

towards. -4 Purpose, intention. -5 Inquiry. -6 The significancy of a word. -7 Expectancy. असत्यामाकाङ्क्षायां सन्निधानमकारणम्, SB. on MS. 6. 4. 23.

आकाङ्क्षित *p. p.* Desired, wished, inquired; looked at, wanted, necessary.

आकाङ्क्षिन् *a.* 1 Wishing, desiring, expecting; अफलाकाङ्क्षिभिर्यज्ञः Bg. 17. 11; तं भावार्थप्रसवसमयाकाङ्क्षिणीनां प्रजानाम् । R. 19. 57. -2 Asking, inquiring.

आकाङ्क्ष्य *a.* Desirable. -**क्ष्यम्** Need of supplying a word or words for the completion of the sense P. III. 4. 23.

आकायः [आ-चि-कर्मणि घञ् चितौ कुरवम्] 1 The fire on the funeral pile; आकायमग्निं चिन्वीत P. III. 3. 41. Sk. -2 A funeral pile. -3 Abode, residence.

आकाय्य *a.* Ved. 1 Desirable; आकाय्यस्य दावने परुक्षोः Rv. 4. 29. 5. -2 Commendable in every way.

आकालः 1 The right time. -2 Wrong time.

आकालिक *a.* [अकाले भवः ठञ्] (-की *f.*) 1 Momentary, transitory; Ms. 4. 103 एतानाकालिकान्विद्यः दन्ध्यायानृतावपि 105; आकालिकः स्तनयितुः; आकालिकी विद्युत्, उत्पत्त्यनन्तरं विनाशिनीत्यर्थः P. V. 1. 114. -2 Unseasonable, premature, untimely; आकालिकीं वीक्ष्य मधुप्रवृत्तिम् Ku. 3. 34; आकालिकं सपदि दुर्दिनमन्तरिक्षम् Mk. 5. 1. -की Lightning.

आकाश 1 A. 1 To shine. -2 To view, recognize.

आकाशः, -**शम्** [समन्तादाकाशान्ते सूर्योदयोऽत्र Tv.] 1 The sky आकाशभवा सरस्वती Ku. 4. 39; °ग, °चारिन् &c. -2 Ether (considered as the fifth element). -3 The subtle and ethereal fluid pervading the whole universe; one of the 9 *dravyas* or substances recognized by the Vaiśeṣikas. It is the substratum of the quality 'sound'; शब्दगुणमाकाशम्; cf. also श्रुतिविषयगुणा या स्थिता व्याप्य विश्वम् Ś. 1. 1; अथात्मनः शब्दगुणं गुणज्ञः पदे (scil. आकाशम्) विमानेन विगाहमानः R. 13. 1. -4 Free space or vacuity; यथायमन्तरात्मनाकाशः Bri. Up. -5 Space, place in general; सपर्वत-वनाकाशां पृथिवीम् Mb.; भवनाकाशमजायताम्बुराशिः Bv. 2. 165. open space (not covered or surrounded by anything); मुनयः सलिलाहारा वायुभक्षास्तथापरे । आकाशानिलयाश्चैव तथा स्थाण्डिलशायिनः ॥ Rām. 3. 6. 4. -6 Brahman (as identical with ether); आकाशस्तलिङ्गात् Br. Sūt. 1. 1. 22; यावानयमाकाश-स्तावानयमन्तर्हृदयाकाशः Ch. Up. 8. 1. 3. -7 Light, clearness. -8 A hole. -9 A dot, zero (in Math.). आकाशे in the air; आकाशे लक्ष्यं बद्ध्वा fixing the look on some object out of sight. आकाशे in the sense of 'in the air' is used in dramas as a stage-direction when a character on the stage asks questions to some one not on the stage, and listens to an imaginary speech supposed to be a reply, which is usually introduced by the words किं ब्रवीषि, किं कथयसि &c.; दूरस्थाभाषणं यत्स्यादशरीरनिवेदनम् । परोक्षान्तरितं वाक्यं तदाकाशे निगद्यते ॥ Bharata; cf. आकाशभाषितम् below; (आकाशे) प्रियंवदे, कस्येदमुशीरानुलेपनं मृणालवन्ति च नलिनीपत्राणि